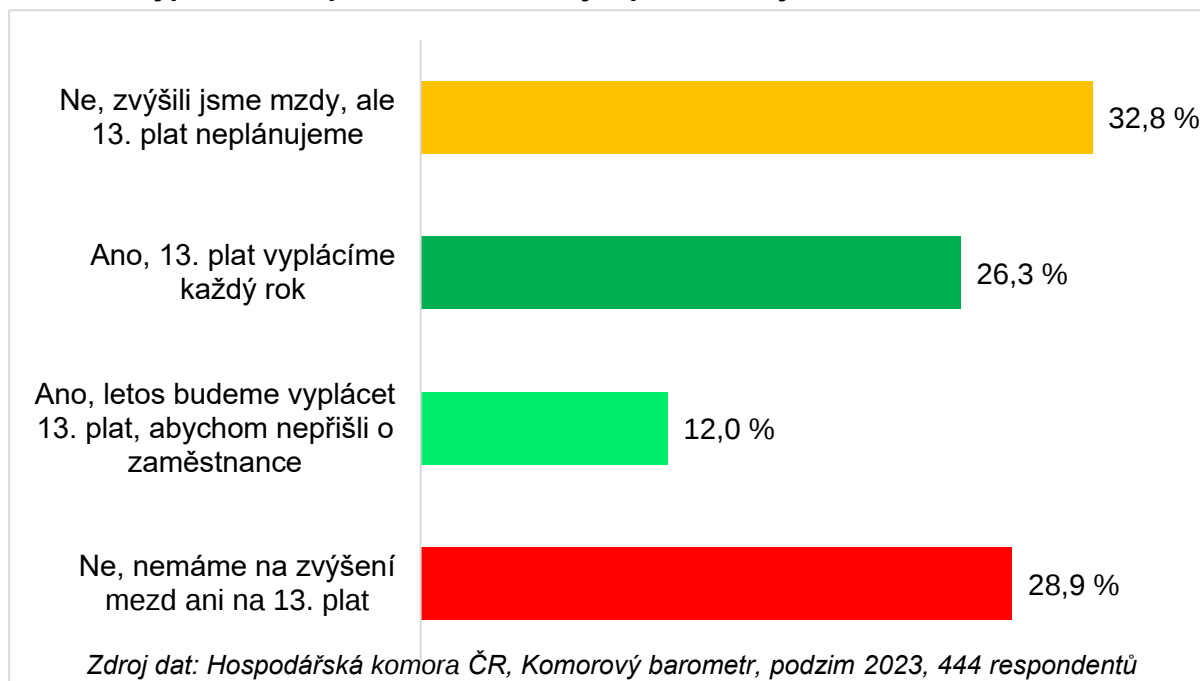

Komorový barometr: 13. plat

Hospodářská komora ČR (dále jen HK ČR) provedla během podzimu pravidelné šetření s názvem Komorový barometr. Cílem šetření bylo získat od členů HK ČR informace o jejich aktuální ekonomické situaci a očekáváních pro nejbližší období. Celkem na anketu odpovědělo 444 respondentů, mezi kterými jsou zástupci mikro, malých, středních, ale i velkých firem působících v různých odvětvích ekonomiky napříč všemi kraji České republiky.

V podzimním Komorovém barometru se firem pravidelně dotazujeme také na to, zda budou svým zaměstnancům vyplácet 13. plat nebo odměnu v podobné výši.

Graf č. 1 Vyplácení 13. platu nebo odměny v podobné výši v roce 2023

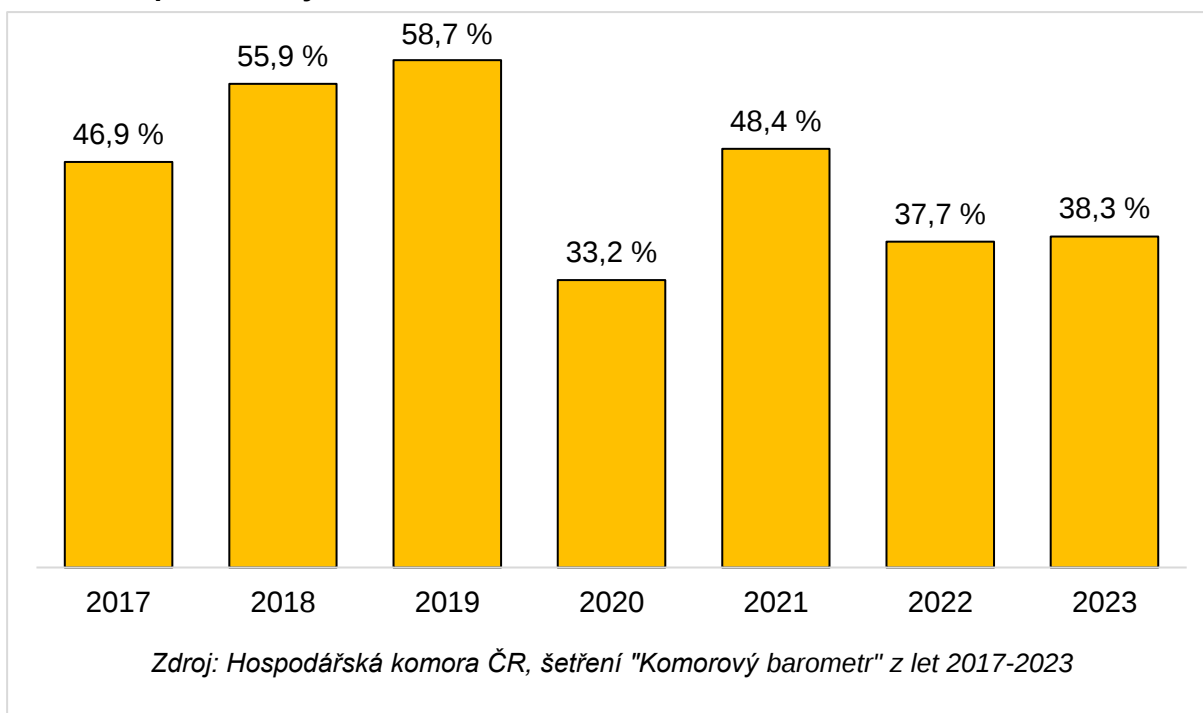
Pozn: V grafu nejsou zachyceny firmy, které zvolily možnost „Netýká se nás/zatím nevíme“ (graf obsahuje odpovědi 357 respondentů)

Navzdory komplikované situaci firem v důsledku pandemie covid-19 a umocněné následně energetickou krizí stále poměrně velká část firem svým zaměstnancům 13. plat poskytne (38,3 % firem). Ve více než jedné čtvrtině firem toto mimořádné finanční ohodnocení zaměstnanci dostávají dokonce pravidelně každý rok. 12 % firem uvedlo, že mimořádný plat svým zaměstnancům poskytují, a to především z toho důvodu, že předpokládají, že by o tyto zaměstnance jinak mohly přijít. Bezmála třetina firem sice neplánuje vyplatit svým zaměstnancům 13. plat, ale sáhla k navýšení mezd. 28,9 % zúčastněných firem neumožňuje jejich finanční situace poskytnout zaměstnancům 13. plat, ani zvýšit mzdy.

Výplata 13. platu koreluje s velikostí firmy. Každoročně mimořádnou odměnu na konci roku vyplácí 55,3 % velkých firem. Dalších 12,8 % velkých firem uvedlo, že 13. plat budou letos vyplácet, protože by jinak mohly přijít o své zaměstnance. Ze středních firem mimořádnou odměnu každoročně vyplácí 26,2 % a dalších 16,4 % středně velkých podniků ji tento rok poskytne z obavy ztráty zaměstnanců. Mezi malými firmami 13. plat každoročně obdrží zaměstnanci 21,5 % z nich. Riziko ztráty zaměstnanců jako důvod výplaty 13. platu zmínilo z malých firem 12,1 %, které tuto finanční odměnu letos také poskytnou. Právě malé firmy jsou společně s mikro firmami zřejmě v nejhorší finanční kondici. Firmy těchto dvou velikostních kategorií totiž výrazně častěji odpovídaly, že v tomto roce nemají na zvýšení mezd ani na 13. plat. Z mikro firem tuto možnost zvolilo 46,9 % respondentů a z malých firem 36,4 % respondentů. V mikro firmách jsou 13. platy nejméně časté. Tento rok je plánuje vyplácet pouze pětina z nich.

Nejběžnější jsou dle výsledků letošního šetření 13. platy ve zpracovatelském průmyslu, v kterém pravidelně každý rok tuto odměnu poskytuje více než třetina respondentů. Nedostatkem pracovníků je zřejmě nejvíce zasaženo stavebnictvím. V tomto odvětví 27,7 % firem uvedlo, že 13. plat poskytnou proto, aby nepřišly o své zaměstnance. Nedostatek pracovníků totiž mezi firmami vyostřuje konkurenci na trhu práce. Zároveň firmy působící ve stavebnictví nejméně často uváděly, že nemají na zvýšení mezd ani na 13. plat (21,3 % z nich). Firmy působící v tomto odvětví se proto mohou nacházet v lepší ekonomické situaci, než je tomu v případě ostatních odvětví. Ve zpracovatelském průmyslu si totiž mimořádnou odměnu ani zvýšení mezd nemůže dovolit 25,8 % respondentů. V odvětví služeb převážně pro podniky tuto možnost zvolilo 30,3 % firem, a v osobních službách dokonce 37 %.

Graf č. 2 Podíl respondentů, kteří svým zaměstnancům plánují vyplatit 13. plat nebo odměnu v podobné výši v letech 2017 až 2023

Podíl firem, v kterých zaměstnanci mohou očekávat 13. plat, je zhruba stejný jako na podzim minulého roku. Srovnání minulých let poskytuje graf č. 2. Lze pozorovat, že v letech 2020 a 2022, které byly zasaženy nepředvídanými okolnostmi s vlivem na ekonomickou situaci firem, došlo v porovnání s roky předešlými ke snížení podílu firem poskytujících tuto mimořádnou odměnu. Přesto však podíl těchto firem zůstává poměrně vysoký – pravděpodobně kvůli silné konkurenci na poptávkové straně trhu práce. To, že se situace v české ekonomice pomalu stabilizuje dokládá fakt, že oproti minulému roku došlo k mírnému snížení podílu firem, které uvedly, že si nemohou dovolit zvýšení mezd ani 13. plat. Zatímco v letošním šetření tuto možnost zvolilo 28,9 % respondentů, minulý rok tuto možnost zvolilo 31,9 %. Dle odhadu Hospodářské komory se odměna tento rok bude nejčastěji pohybovat v rozmezí 22 000 Kč až 46 000 Kč. Důležitý vliv na výši 13. platu bude mít odvětví, v kterém firma působí.